

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteistyöasiakirja, hyväksytty PIRKANMAA

4.3.2022

Teollisuuden kaksoissiirtymä

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite	
Kestävään, vähäpäästöiseen ja resurssiviisaaseen, digitaaliseen talouteen siirtyminen ylittää sektorit ja edellyttää toimintatapojen muuttamista, uutta osaamista ja isoja investointeja, mutta tarjoaa myös taloudellisia ja työllistäviä mahdollisuuksia. Resurssitehokkuutta on kehitettävä toimialariippumattomasti, palveluita myöten. Fossilisista energianlähteistä luopuminen edellyttää mm. vetytalouden kehittämistä, jossa myös maaseudulle aukeaa uusia näköaloja. Pirkanmaalla etenkin valmistavan teollisuuden merkitys ilmastomyönteisten ratkaisujen, vientikelpoisten tuotteiden ja konseptien valmistajana on merkittävä. Ratkaisujen kilpailukyky edellyttää uuden teknologian aktiivista kehittämistä ja soveltamista EU-yhteistyössä. Julkisella sektorilla on iso innovaatioajurin rooli hankkijana, "pelikentän" määrittelijänä ja yhteistyön avaajana. Datapohjaista liiketoimintaa kehitetään voimaperäisesti, ja sen TKI-resursointeja on tarpeen kasvattaa. Välttämätön edellytys digitalouden toteutumiselle on nopeat, kattavat ja turvalliset verkko-yhteydet.	Yritysten tukeminen digitaalisten liiketoimintamallien omaksumisessa ja resurssiviisaiden prosessien, tuotteiden ja palvelujen kehittämisessä	- Yritysten kansainvälinen kilpailukyky kasvaa- Pirkanmaan toimijat ovat mukana EU:n teknologisen suvereniteetin vahvistamiseen tähtäävissä investoinneissa- Kestävyyskysymysten osaaminen tuottaa uutta liiketoimintaa, investointeja ja työpaikkoja- Digitalisaatio tehostaa yritysten toimintaa- Kestävän kehityksen osaaminen lisääntyy ja muuttuu perustaidoksi- Ympäristökuormitus vähenee ja ympäristön tila paranee	
	150.000		Alan TKI-toiminnan vahvistaminen, tutkimusinfraan kehittäminen ja avaaminen EU-yhteistyössä ja tutkimuslaitos – yritys-rapajapinnassa
	200.000		Teollisen mittakaavan investoinnit vähäpäästöisen, resurssitehokkaan bio- ja kiertotalouden toteutuksiin
	50.000		

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☐	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Teollisuuden kaksoisiirtymä (35 % AKKE)

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
SIX (Sustainable Industry X) ekosysteemin kehittäminen ylläalueelliseksi ja eurooppalaiseksi kokonaisuudeksi	Kaksoisiirtymän mahdollisuudet tuodaan lähemmäs yrityksiä, investoinnit lisääntyvät, syntyy uusia digivihreitä tuotteita, palveluja ja ratkaisuja	Maakunta on rahoittanut /rahoittaa aihetta EAKR- ja REACT-välinein sekä ESR-rahoituksella – mm. konepajakoulu
		Selvitetään valtion vastinrahoitus Horisontti- ja Digital Europe-ohjelmaan ja lisätään yhteistä EU-vaikuttamista (TEM)
EU-kumppanuuksien kehittäminen digivihreässä kehitystyössä, mm. aktiivinen osallistuminen mikroelektronikan chipsact-toimenpiteisiin	Suuria eurooppalaisia avainteknologia-investointeja kohdistuu maakuntaan, maakunnan huippuosaaminen kytkeytyy tiiviimmin kansainvälisiin verkostoihin, digivihreiden ratkaisujen arvontuotto kasvaa	Vahvistetaan SoC-osaamiskeskittymää ja sen kytkeytymistä kv. arvoverkostoihin AKKE-rahoituksella
		Valmistaudutaan kansallisesti hyödyntämään Chips Actin toimenpiteitä ja ja lisätään yhteistä EU-vaikuttamista (TEM), koulutuksen lisääminen (OKM)
Vetytalouden ja sähköistyksen edistämistä tukevat pilotit ja demonstraatiot teollisessa mittakaavassa	Post-fossiilisen yhteiskunnan teolliset ratkaisut kehittyvät ja valtavirtaistuvat	Maakunnallinen energia/vety/akkustrategiatyö (käynnistyy 2022 alussa) (maakunta + YM, TEM mukana)
		YM:n ja Business Finlandin hankerahoitus haettavissa, ml. RRF (TEM)

Luova talous

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Luovilla aloilla, kulttuurilla, tapahtumilla ja taiteella on merkittävä taloudellinen ja työllistävä rooli, mutta myös vaikeasti rahaksi muutettava itseisarvo, hyvinvointia ja ihmisarvoista elämää tukeva tehtävä. Luova ala on Pirkanmaallakin moni-ilmeinen, osin hajanainen ja koostuu pienistä toimijoista, ja jää helposti politiikka- ja resurssikatveeseen. Kehittyvänä mutta poikkeusajoista kärsineenä sen vahvistaminen edellyttää laajempien, poikkileikkaavien kokonaisuuksien rakentamista ja myös yrittäjyysosaamisen vahvistamista. Myös uusien etäsaavutettavien digiratkaisujen aikaansaamiseksi tarvitaan osaamisen kehittämistä. Pelillistäminen voi tuoda esimerkiksi kulttuurihyvinvointiin uusia näkökulmia ja niistä voi syntyä myös vientikelpoisia toteutuksia, ja eSport itsessään on jo kasvuala. Vaikka matkailu- ja tapahtumataloutta viedään voimakkaasti digitaaliseen suuntaan, on paikkojen ja tilaisuuksien fyysinen saavutettavuus jatkossakin välttämätöntä, ja toimivat liikenneyhteydet siksi pidettävä kunnossa.	Luovien alojen kestävä, digitaalinen siirtymä tukeva ekosysteemikehitys ja osaamisen ennakointi	- Luovat, elämykselliset tuotteet ja palvelut muodostavat merkittävän aluetalouden kasvualan- Kansainvälinen matkailu elpyy ja alueen matkailukohteiden ja tapahtumien vetovoima kasvaa- Etäsaavutettavien, digitaalisten tapahtumien osaaminen kasvaa- Uusia, taidetta ja hyvinvointia yhdistäviä konsepteja syntyy- Kulttuuripääoma ja -osaaminen vahvistaa alueen asukkaiden hyvinvointia
	180.000	
	Luovat alat osana perinteisempien alojen uudistamista	
	70.000	
Kestävän kulttuurimatkailun strateginen kehittäminen ja sitä tukevat kansainväliset yhteydet		
250.000		

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Luova talous (45 % AKKE)

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Ekosysteemin kehityksen tukeminen uusin tavoin. Luovien alojen uudet liiketoiminta- ja tuotantokonseptit, digivalmiuksien ja IP-osaamisen kehittäminen (mm. koulutus, yritysvalmennus ja tekniset edellytykset).	Luovien alojen toimijoiden keskinäinen yhteistyö sekä luovien alojen ja muiden alojen toimijoiden yhteistyö kehittyvät. Luovien alojen liiketoimintalogiikka täydentyy mm. paikkariippumattomilla toteutuksilla ja vahvistaa alan aluetaloudellista merkitystä ja iskunkestävyyttä.	AKKE-rahoitus Creative Europe/Finland -ohjelman mahdollistamat toteutukset, yhteinen EU-vaikuttaminen (TEM, OKM, mm. RRF-rahoitus)
Älykkään erikoistumisen strategiassa mainittujen alojen poikkileikkaavien toteutusten kehittäminen ja pilotointi yhteistyössä luovan alan toimijoiden kanssa esim. kulttuuri + sote, elämukset + koulutus, pelillisuus + matkailu, teollisuus + TKI-toiminnan kehittäminen. Erityisesti kulttuurihyvinvointikokonaisuuden kehittäminen.	Tuotetaan elämyksellisempiä palveluja, vahvistetaan työllisyyttä ja aluetalouden rahavirtoja sekä hyvinvointia. Kulttuuripalvelujen tuottajat ja taidelaitokset kiinnittyvät sisältöjen ja uudistuvien käytäntöjen ja yhteistyö-/synergiamallien kehittämiseen.	EAKR, ESR Hallinnonaloja poikkileikkaavaa kehittämistä tukevat aloitteet/avaukset (TEM, Visit Finland, OKM. Lisäksi soveltuvin osin YM, MMM, STM) - RRF rahoitus pilari 4 Investointi 2 mahdollisuudet kulttuuri- ja luontopalveluiden kehittämiseen ja saavutettavuuden lisäämiseen. - Kulttuurihyvinvoinnin alueellisen yhteistyön vahvistaminen edelleen sekä hyvinvointialueiden tunnistaminen yhteistyökumppaniksi.
Kestävän kulttuurimatkailun konseptikehittäminen ja uudet elämys/matkailutuotteet (mm. kytkeytyminen Visit Finlandin DataHubiin)	Erityisesti kansainvälinen matkailu alueelle vilkastuu ja vahvistaa aluetaloutta kulttuuri- ja elämysalojen kehitystä hyödyntäen.	Alueellisella rahoituksella tuetaan kansallisen kokonaisuuden toteutusta Kansallista kulttuuri/elämysmatkailun kokonaiskuvaa edistävä yhteistyö (OKM)

Työvoiman saatavuus ja ennakoiva osaaminen

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Työvoimapula etenkin valmistavassa teollisuudessa mutta myös sote- ja palvelualoilla on kasvun pullonkaula Pirkanmaalla. Alat eivät houkuttele nuoria, eläköityminen ja muu poistuma on suurta ja vastavalmistuneiden osaaminen ei riitä vaativiin työtehtäviin. Ilmiö on erityisen voimakas vähenevän väestön alueilla. Jatkuvan oppimisen vaatimus työpaikoilla korostuu työelämän kehittyessä, samoin osaamis- ja työvoimatarpeen jatkuva ennakointi mm. digivihreän siirtymän vaatiman uuden osaamisen vuoksi. Monilla työpaikoilla valmius muunkielisen työvoiman rekrytointiin on vielä alhainen. Yhteistyötä ja tiedon vaihtoa oppilaitosten ja työpaikkojen kesken on tarpeen yhä tiivistää, jotta uravalintaa tekeillä nuorilla on ajantasainen käsitys tarjolla olevista työtehtävistä, aloituspaikat alan koulutuksessa täyttyvät ja yrityksiin löytyy tarvittavat työntekijät.	Osaajapula-alojen houkuttelevuuden lisääminen ja niiden työnantajakuva modernisointi	- Yritykset saavat tarvitsemaansa, osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa- Oppilaitoksista valmistuville löytyy työpaikka omalta alueelta- Yritysten uudistuminen digivihreään suuntaan etenee- Työelämä kansainvälistyy- Oppilaitosten houkuttelevuus ajankohtaisten osaamissisältöjen tarjoajana vahvistuu- Nuorten tulevaisuuden näköalat ja elämänhallinta paranevat- Ennakointikyky ja muutosjoustavuus kehittyvät, työn murros kyetään hyödyntämään
	100.000	
	Oppilaitosten osaamissisältöjen ennakoiva päivittäminen vastaamaan muuttuvia tarpeita	
	Osaajaresurssin kasvattaminen ulkomaisella rekrytoinnilla	
105.000		

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☐	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Työvoiman saatavuus ja ennakoiva osaaminen (20 % AKKE)

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Osaamistarpeiden ennakointia vahvistavan alueellisen yhteistyön tehostaminen ja sen digitaaliset välineet	Varautuminen työelämän muutoksiin paranee, kohtaanto kohenee ja kokonaisnäkemys maakunnan suunnasta vahvistuu	Alueell. ennakoinnin ja tiedolla johtamisen allianssi (rakenteilla AKKE/SILTA-rahoituksella); Vk. ennakoinnin hyödyntäminen, mm. toimialakohtainen tiekarttatyö, JOTPA. Osatyökykyisten työllistymisen, työikäisten hyvinvoinnin edistämisen alueellisena yhteistyönä RRF pil. 4 kehittämistyö monialaisiin palveluihin. Sote-työvoiman saatavuuden parantaminen
		Ennakointiyhteistyötä rakentavat avaukset järjestökentän ja kansalaisyhteiskunnan suuntaan (TEM, ml. TKI-tiekartan toteutus)
Digitalisaation, robotisaation sekä hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden edellyttämien oppisisältöjen kehittäminen oppilaitosten ja yritysten yhteistyönä	Valmistuneiden opiskelijoiden osaaminen vastaa ajankohtaisiin tarpeisiin, kohtaanto paranee, osaajapula helpottaa	Monikanavainen kehittämisrahoitus (ml. oppilaitokset, yritykset, julkinen, vrt. konepajakoulu)
		OKM:n ja TEM:n rooli mahdollistajina
Kansainvälisten osaajien houkuttelun ylikunnallinen yhteistyö osaajapula-aloilla ja työnantajakohtaiset rekrytointikynnystä alentavat toimenpiteet	Työnantajien valmius ulkomaisiin rekrytointeihin paranee ja osaajapula helpottaa	Työllisyyden kuntakokeilu, International House-toiminta, esim. maahanmuuttajien osaamiskeskus
		Työlupakäytäntöjen kehittäminen (TEM)